

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

ELEMENTELE DE DREPT PROCESUAL PENAL ÎN PROBAȚIUNE
(consilieri de probațiune)

CURRICULUM

FORMATOR:

Vitalie RENIȚĂ,
*Șef al Serviciului juridic, Oficiul Central de Probațiune,
Ministerul Justiției*

CHIȘINĂU – 2013

I. PRELIMINARII

Procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală și a instanțelor de judecată cu participarea părților în proces și a altor persoane, având ca scop protejarea persoanei, societății și statului de infracțiuni, astfel ca fiecare persoană să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată.

Activitatea procesual penală se desfășoară pe etape ce derulează în următoarea succesiune: pornirea urmăririi penale, desfășurarea și finisarea urmăririi penale, trimiterea cauzei în judecată, judecarea cauzei penale și punerea în executare a sentinței sau a altor hotărâri judecătorești definitive.

Dacă să facem referire la cadrul normativ-juridic al instituției probațiunii în Republica Moldova, atunci cu siguranță ne axăm și pe următoarele prevederi din Codul de procedură penală al RM nr.122 din 14.03.2003 cu modificările și completările ulterioare, și anume: art. 96 „Circumstanțele care urmează a fi dovedite în procesul penal”; art. 157 „Documentele”; art. 176 „Temeiurile pentru aplicarea măsurilor preventive”; art. 385 „Chestiunile pe care trebuie să le soluționeze instanța de judecată la adoptarea sentinței”; art. 469 „Chestiunile care urmează să fie soluționate de către instanță la executarea pedepsei”; art. 471 „Modul de soluționare a chestiunilor privind punerea în executare a hotărârilor judecătorești”; art. 475 „Circumstanțele care urmează a fi stabilite în cauzele privind minorii” și alte prevederi care au tangență în activitatea de probațiune.

Din toate aceste prevederi, este de menționat îndeosebi chestiunile care urmează să fie soluționate de către instanța de judecată la executarea pedepsei și modul de soluționare a chestiunilor privind punerea în executare a hotărârilor judecătorești, deoarece anume aceste prevederi sunt frecvent utilizate în activitate de către consilierii de probațiune la punerea în executare a sentințelor de judecată.

Pornind de la considerentele menționate, prezentul curriculum este conceput să conțină informații cât mai utile, necesare consilierilor de probațiune, în scopul de a-i ajuta să însușească și să aplice cât mai eficient suportul normativ procesual și execuțional, precum și pentru a-și forma deprinderi în scopul utilizării lor corecte și eficiente în practică.

Curriculumul la disciplina *Elementele de Drept procesual penal*, se axează pe trei niveluri comportamentale, cu un grad divers de complexitate: *cunoaștere, aplicare, integrare*.

Nivelul cunoașterii presupune aprofundarea cunoștințelor teoretice acumulate anterior, precum și achiziționarea unor noi informații privind doctrina și jurisprudența procesuală actuală.

Aplicarea presupune formarea abilităților practice în domeniul organizării procesului de justiție, de judecare a cauzelor și punere în executare a hotărârilor judecătorești.

Nivelul comportamental de integrare constituie finalitatea procesului de instruire care presupune formarea capacităților de transfer a cunoștințelor teoretice și a abilităților practice în situații atipice, rezolvarea unor sarcini cu un grad sporit de complexitate, care se vor finisa cu evaluarea cunoștințelor acumulate de către audienți.

II. OBIECTIVELE GENERALE ALE DISCIPLINEI

La nivel de cunoaștere și înțelegere:

- să interpreteze normele juridice care reglementează activitatea de bază a consilierilor de probațiune;
- să definească noțiunile corecte utilizate în domeniul dreptului procesual penal;
- să cunoască fazele procesului penal;
- să cunoască chestiunile care urmează să fie soluționate de către instanță la executarea pedepsei și să înțeleagă necesitatea schimbării în executare a unor hotărâri;
- să explice necesitatea atacării încheierilor privind soluționarea chestiunilor referitor la executarea hotărârilor judecătorești.

La nivel de aplicare:

- să aplice normele juridice care reglementează activitatea de bază a consilierilor de probațiune;
- să explice efectele schimbării în executare a unor hotărâri ale instanțelor de judecată;
- să aplice hotărârile explicative ale Plenului Curții Supreme de Justiție în procesul de interpretare a unor norme de drept procesual penal;
- să folosească adecvat resursele materiale;
- să evalueze necesitățile;
- să gestioneze situațiile de criză.

La nivel de integrare:

- să formuleze propuneri de compatibilizare a prevederilor normelor penale autohtone cu prevederile legislației europene;
- să utilizeze cele mai eficiente tehnologii în exercitarea atribuțiilor consilierilor de probațiune;
- să identifice problemele și soluțiile din domeniul de activitate;
- să aprecieze rolul judecătorului, procurorului și consilierului de probațiune în activitatea de îndeplinire a justiției pe cauze penale;
- să recomande perfecționarea legii procesual penale, folosind cunoștințele teoretice acumulate.

III. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Disciplina	Numărul de ore		Metodologia de evaluare	Responsabil de disciplină
	C	P		
Elemente de Drept procesual penal în probațiune	4	4	Teste pentru verificarea cunoștințelor	Vitalie RENIȚĂ

IV. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr.	Unități de conținut	Ore	
		C	S
1.	Prezentare generală a fazelor procesului penal	1	1
2.	Chestiunile care urmează să fie soluționate de către instanța de judecată la executarea pedepselor (art. 469 -473 CPP)	3	3
	Total	4	4

V. OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI CONȚINUTURI

Obiective de referință	Conținuturi
<ul style="list-style-type: none"> - să determine normele procesuale penale aplicabile la soluționarea diferitor situații juridice procesuale în activitate; - să asigure aplicarea principiilor organizațional-funcționale ale dreptului procesual penal; - să cunoască și să delimiteze fazele procesului penal; - să asigure respectarea procedurii de punere în executare a sentințelor și încheierilor judecătorești; - să cunoască efectele încălcării prevederilor legislației procesul penale; - să folosească adecvat resursele materiale; - să evalueze necesitățile; - să gestioneze situații de criză.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Principiile organizațional-funcționale ale dreptului procesual penal. 2. Competența jurisdicțională. 3. Competența materială 4. Reprezentarea judiciară. 5. Termenii de procedură. 6. Comunicarea actelor de procedură. 7. Căile de atac. 8. Aspecte de drept execuțional.

VI. EVALUAREA DISCIPLINEI

A. Evaluarea curentă.

Participarea audiențelor în cadrul activităților practice:

- Dezbateri;
- Studii de caz;
- Activități în grup;
- Răspunsuri orale;
- Modelări/simulări de situații concrete.

B. Evaluarea finală.

Teste pentru verificarea cunoștințelor.

VII. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

Surse normative și explicative:

1. Constituția Republicii Moldova (adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 29.07.1994) // Monitorul Oficial al Republicii Moldova. – 1994. –Nr.1.
2. Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova din 14.03.2003, Monitorul Oficial, nr.104-110 din 07.06.03;
3. Codul penal al Republicii Moldova (adoptat la 18.04.2002) // Monitorul Oficial al Republicii Moldova. – 2002. –Nr.128-129.
4. Codul de executare al Republicii Moldova.
5. Legea cu privire la probațiune din 14.02.2008.
6. Legea cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție nr. 297 din 24.02.99, Monitorul Oficial, nr. 39-41 din 22.04.99;
7. Culegere de hotărâri ale Plenului Curții Supreme de Justiție (mai 1974-iulie 2002). – Chișinău, 2002.
8. Culegere de hotărâri explicative. Curtea Supremă de Justiție (octombrie 2003 – decembrie 2005). – Chișinău, 2006.
9. Sinteza practicii judiciare (1989-1999). – Chișinău, 1999.
10. Jurisprudența Curții Supreme de Justiție în materie penală (2008-2010): Culegere. – Chișinău, 2012.

Monografii, manuale, tratate, ediții periodice

1. I.Dolea, D.Roman, T.Vîzdoagă, *Codul de procedură penală*. Comentariu. – Chișinău: Cartier juridic, 2005;
2. Ciobanu V., Rotaru V., Zaharia V., Dolea I.,: *Justiția Juvenilă; Instituția probațiunii în sistemul de drept al Republicii Moldova; Mediarea penală*. PNUD Moldova, Institutul Național al Justiției. -
3. Zaharia V., Popa Vl., Popa V., Astrahan L., *Ghidul consilierului de probațiune*, - Ch.: Tipogr. „Bons Offices” S.R.L., 2009, 220 p. ;
4. Ulianovschi X., Golubțov I., Zaharia V., Cojocaru V., *Ghidul consilierului de probațiune*, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2004;
5. Pritcan V., Gribincea T., Moraru-Chilimar R., Cojocaru A., Fiscuci C., Popa V., Dumbrăveanu V., Lungu V., Popovici M., *Reintegrarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție*. Ghid practic, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2007;
6. Dolea I., Zaharia V., Ardeleanu D., Cepraga I., Șarban S., *Capacități și abilități de reintegrare socială a deținuților*. Cercetare sociologică. - Institutul de Reforme Penale – Ch. :, „Bons Offices” SRL, 2009, 56 p. ;
7. Ciobanu D., Bolotovici L., Popa V., Gribincea T., Zaharia V., *Reintegrarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție*, IRP, Chișinău, 2009;
8. Grama M., Botnaru S., Șavga A. ș.a. *Drept penal: Partea generală*. Vol.I. – Chișinău: Tipografia Centrală, 2012.